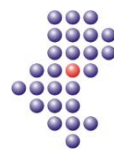

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2015/2016
HISTORIA**

KURATORIUM
OŚWIATY
w Katowicach

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 16 stron (zadania 1-17).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych, w których podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” bezpośrednio na arkuszu.
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi. Jeżeli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Zadania np. z luką, na dobieranie, typu – prawda/fałsz, wymagające uzupełnienia podpisu lub innego typu wykonaj zgodnie z poleceniem.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIA

--	--	--

Etap: rejonowy

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	6	1	3	4	2	2	3	3	1	4	2	8	6	6	2	3	4	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																		

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: 51

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Zadanie 1. (6 p.)

Na podstawie podanych w tabeli informacji charakteryzujących poglądy twórców reformacji i wiedzy własnej wykonaj polecenia.

I. Uzupełnij tabelę, podając imię i nazwisko twórcy wyznania.

	Charakterystyka poglądów twórcy wyznania	Imię i nazwisko
A.	Do zerwania z Kościołem katolickim skłoniła go przede wszystkim chęć zagarnięcia majątków kościelnych oraz niemożność uzyskania od papieża zgody na unieważnienie małżeństwa i zawarcie nowego związku. Uczynił się głową Kościoła, ale zachował jego hierarchiczny ustrój. Wyznaczanie biskupów było jego przywilejem. Nie wprowadził istotnych zmian ani do zasad wiary, ani do liturgii.	
B.	Francuski teolog, który za źródło wiary uznawał jedynie Biblię, odrzucając wszelką niezapisaną w niej tradycję. Zniósł odprowadzanie Mszy Świętych, ograniczył liczbę sakramentów do dwóch: chrztu i Eucharystii, usunął obrazy i ołtarze z kościołów. Jedynymi formami kultu miało być czytanie Pisma Świętego i udzielanie komunii pod dwoma postaciami. Istotną rolę w jego poglądach odgrywała nauka o predestynacji.	
C.	Był zakonnikiem - wybrał klasztor augustianów eremitów o najsurowszej regule. Był też wykładowcą uniwersyteckim. Wystąpił przeciwko praktyce sprzedaży odpustów przez Kościół. Odrzucił zwierzchnictwo papieża nad Kościołem, władzę biskupów, kult świętych i ograniczył liczbę sakramentów do chrztu i Eucharystii. Za podstawę wiary uznał Pismo Święte. Papież Leon X ogłosił jego ekskomunikę.	

II. Rozwój reformacji doprowadził w wielu państwach europejskich do ważnych wydarzeń. Obok podanych dat napisz, jakie wydarzenie miało wówczas miejsce.

A. 1534 -

B. 1555 -

C. 1572 -

Zadanie 2. (1 p.)

Zamieszczone zdjęcia przedstawiają rzeźby nagrobne wykonane w różnych epokach. Utwórz ciąg chronologiczny, wpisując liczby widniejące pod zdjęciami w wykropkowane miejsca, zgodnie z czasem powstania nagrobka.

Prawidłowy ciąg chronologiczny:,,,

I.

A. Wyczański, Dogonić Europę, Dzieje narodu i państwa polskiego, Kraków 1987, s.80.

II.

www.dolny-slask.org.pl (dostęp: 31.10.15).

III.

<http://cityhopper.geoblog.pl> (dostęp: 31.10.15).

IV.

www.biznesistyl.pl (dostęp: 31.10.15).

Zadanie 3. (3 p.)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy własnej odpowiedz na poniższe pytania.

Wraz z innymi kapitanami przybył do Lizbony w początkach lipca i skoro tedy okręty były gotowe zebrał swych ludzi do drogi, nie czekając miesięcy, w których teraz zwykliśmy wybierać się w te strony i nie badając ważniejszych wiatrów służących do pomyślnej żeglugi (...) przybył do owego miasta Kalkuty, a było to 20 maja, w początkach wiosny w tym kraju.

www.static.scholaris.pl (dostęp: 18.11.2015)

I. Którego z odkrywców opisuje tekst źródłowy? Podaj imię i nazwisko.

.....

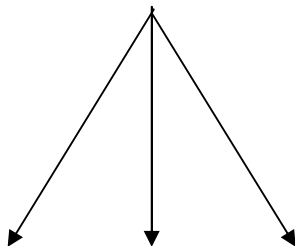
II. Podaj lata trwania wyprawy.

..... -

Zadanie 4. (4 p.)

Uzupełnij schemat przedstawiający skład sejmu walnego i wykonaj polecenie.

TRZY STANY SEJMUJĄCE

I. A. B. senat C.

II. Wpisz poniżej nazwy dwóch urzędów centralnych, których przedstawiciele zasiadali w senacie.

A.

B.

Zadanie 5. (2 p.)

Na podstawie zamieszczonej fotografii i wiedzy własnej odpowiedz na poniższe pytania.

Odnalezienie zwłok króla Ludwika Jagiellończyka po bitwie z Turcją pod Mohaczem

www.wiking.edu.pl (dostęp: 31.10.15).

I. Zaznacz skutek wydarzenia przedstawionego na obrazie.

- A. Utrata lenna wołoskiego i mołdawskiego przez Polskę.
- B. Zabór przez Turcję Podola.
- C. Utrata przez Jagiellonów Czech i Węgier.
- D. Zdobywanie przez Habsburgów Śląska.

II. Podkreśl właściwe zakończenie zdania:

Zwycięzcą w bitwie pod Mohaczem był:

- A. Osman.
- B. Mehmed Zdobywca.
- C. Sulejman Wspaniały.
- D. Mehmed IV.

Zadanie 6. (2 p.)

Na podstawie fragmentu przeczytanej lektury *Dogonić Europę* A. Wyczańskiego wykonaj poniższe polecenia.

Dynastia jagiellońska, będąc dziedziczną na Litwie, co jej w praktyce gwarantowało elekcję na tron polski, nie spieszyła się do zacieśniania związków państwowych polsko-litewskich. Zygmunt I sam objął najpierw litewski tron wielkksiążęcy, by sięgnąć w 1506 r. po koronę polską, a następnie za namową Bony, powtórzył ten zabieg z młodocianym Zygmuntem Augustem w latach 1529-30. Ta ostatnia elekcja (...) przyniosła zresztą negatywne skutki polityczne. Zygmunta Augusta i tak nie ominęłaby korona polska; elekcja przeprowadzona przedwcześnie i wbrew zwyczajom, właściwie drogą małego zamachu stanu, wywołała niepożądaną reakcję.

*A. Wyczański, *Dogonić Europę*, Dzieje narodu i państwa polskiego, Kraków 1987, s. 26.*

Jakiego terminu łacińskiego używamy na określenie rodzaju elekcji, o której mowa w podkreślonym fragmencie tekst źródłowego. Wyjaśnij jego znaczenie.

I. Termin łaciński:

.....

II. Wyjaśnienie:

.....
.....
.....
.....

Zadanie 7. (3 p.)

Autor lektury *Dogonić Europę* A. Wyczańskiego dokonuje analizy żądań wysuwanych przez szlachtę w ramach ruchu egzekucji praw. Przedstaw trzy postulaty, które autor uważa za najważniejsze.

I.

.....

.....

.....

.....

II.

.....

.....

.....

.....

III.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (3 p.)

Na podstawie przeczytanej lektury *Dogonić Europę* A. Wyczańskiego wyjaśnij, jaką rolę w Rzeczypospolitej Obojga Narodów pełnili:

I. Jan Boner

.....

.....

II. Jan Dantyszek

.....

.....

III. Jost Ludwik Decjusz

.....

.....

Zadanie 9. (1 p.)

Uporządkuj chronologicznie podane w tabeli wydarzenia. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, zaś 4 – czwartego.

	Wydarzenie	Cyfra
A.	Wygnanie arian	
B.	Rokosz Zebrzydowskiego	
C.	Powstanie Chmielnickiego	
D.	Rokosz Lubomirskiego	

Zadanie 10. (4 p.)

Na podstawie tekstu źródłowego oceń, czy podane informacje są prawdziwe, czy fałszywe, wpisując w odpowiednie rubryki tabeli *Prawda* lub *Falsz*.

Naprzód żadnego rozerwania między sobą nie czynić ani dysmembracyjej żadnej dopuścić, jako w jednej, nierozdzielnej Rzeczypospolitej, ani jedna część bez drugiej pana sobie obierać, ani stronnictwami prywatnymi z inszym narabiać. Ale podług miejsca i czasu tu naznaczonego zjechać się do gromady koronnej i wspólnie a spokojnie tę sprawę obierania pana podług wolej Bożej do skutku słusznego przywieść. A inaczej na żadnej pana nie pozwalać, jedno z takową pewną a mianowitą umową: iż nam pierwszej prawa wszystkie, przywileje i wolności nasze, które są i które mu podamy po obraniu, poprzysiąc ma. (...) A iż w Rzeczypospolitej naszej jest różnorodność niemająca z strony wiary krześcijańskiej, zabiegając temu, aby się z tej przyczyny między ludźmi rozruchy jakie szkodliwe nie wszczęły, które po inszych królestwach jasnie widzimy, obiecujemy to sobie wspólnie za nas i za potomki nasze na wieczne czasy pod obowiązkiem przysięgi, pod wiarą, czcią i sumnieniem naszym, iż którzy jestechny różni w wierze, pokój między sobą zachować, a dla różnej wiary i odmiany w Kościołach krwie nie przelewać (...). Wszakże przez tę konfederacyją naszą zwierzchności żadnej nad poddanymi ich, tak panów duchownych, jako i świeckich, nie derogujemy i posłuszeństwa żadnego poddanych przeciwko panom ich nie psujemy. I owszem, jeśliby takowa licencyja gdzie była pod oblikiem wiary, tedy jako zawsze było, będzie wolno i teraz każdemu panu poddanego swego nieposłusznego tam, tak w duchownych, jako i świeckich rzeczach podług rozumienia swego skarać.

T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s.192.
www.agad.archiwa.gov.pl (dostęp: 31.10.15).

	Informacja	Prawda/Falsz
A.	Powyższy tekst zastrzegał, że różnice wyznaniowe nie mają podważać poddaństwa, czyli wolność religijna ograniczała się do szlachty i mieszczan królewskich.	
B.	Akt powyższy stał się integralną częścią artykułów henrykowskich czyli zasad ustrojowych, które zaprzysiąc musiał każdy kolejny władca elekcyjny, wstępując na tron.	
C.	Powyższego aktu nie potwierdził żaden z władców elekcyjnych, dlatego nie został wprowadzony jako prawo obowiązujące do polskiego kodeksu prawnego.	
D.	Akt powyższy został opracowany dwa lata po nocy św. Bartłomieja, zwanej również krwawym weselem paryskim, w czasie której dokonano rzezi hugenotów.	

Zadanie 11. (2 p.)

Pod zamieszczonymi fotografiami w wykropkowane miejsca wpisz nazwę epoki, w której zostały zbudowane przedstawione pałace.

www.wikipedia.org (dostęp: 31.10.15).

I.

<http://otowarszawa.pl> (dostęp: 31.10.15).

II.

Zadanie 12. (8 p.)

W tabeli przedstawione zostały warunki rozejmów oraz traktatów pokojowych zawartych w XVI i XVII w. pomiędzy Rzeczpospolitą Obojga Narodów a państwami, z którymi toczyła wojny. Podaj rok i miejsce ich zawarcia.

	Opis warunków rozejmów	Rok	Miejsce
A.	Po trzech wielkich wyprawach Rzeczpospolita Obojga Narodów odzyskała część Inflant, a Wielkie Księstwo Litewskie ziemię połocką.		
B.	Rzeczpospolita Obojga Narodów utraciła Inflanty na północ od Dźwiny oraz Rygę. Wróciły do niej miasta pruskie i na powrót mogła pobierać cło z Gdańska.		
C.	Rzeczpospolita Obojga Narodów utraciła ziemię siewierską, smoleńską i czernichowską oraz lewobrzeżną Ukrainę wraz z Kijowem.		
D.	Rzeczpospolita Obojga Narodów zrzekła się Podola wraz z Kamieńcem Podolskim. Ponadto zobowiązywała się płacić coroczny haracz.		

Zadanie 13. (6 p.)

Na poniższej mapie zaznaczono miejsca pięciu bitew stoczonych przez Rzeczpospolitą Obojga Narodów w XVII w. Na jej podstawie i korzystając z wiedzy własnej wykonaj polecenia.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*, Toruń 2004, s.82-83.

I. Przyporządkuj odpowiednim literom miejsca bitew zaznaczonych na mapie, wybierając z poniższych:

bitwa pod Beresteczkiem, bitwa pod Warką, bitwa pod Chocimiem, bitwa pod Kluszyńem, bitwa pod Oliwą, bitwa pod Kircholmem

W miejscu zaznaczonym literą A stoczono

W miejscu zaznaczonym literą B stoczono

W miejscu zaznaczonym literą C stoczono

W miejscu zaznaczonym literą D stoczono

W miejscu zaznaczonym literą E stoczono

II. Podaj rok, w którym została stoczona bitwa oznaczona literą E.

.....

Zadanie 14. (6 p.)

Na podstawie zamieszczonej tabeli i wiedzy własnej wykonaj poniższe polecenia.

Gospodarka angielska w XVIII w.

	Początek XVIIIw.	Koniec XVIIIw.
Import bawełny (w funtach)	1 mln	32 mln
Produkcja surówki żelaza (w tonach)	18 tys.	250 tys.
Wydobycie węgla kamiennego (w tonach)	2,5 mln	10 mln

M. Kamiński, R. Śniegocki, *Od renesansu do czasów nowożytnych*, Warszawa 2007, s.197.

I. Podaj stosowaną w historiografii nazwę procesu, przedstawionego za pomocą danych w tabeli.

.....

II. Oceń, czy podane informacje są prawdziwe czy fałszywe, wpisując w odpowiednie rubryki tabeli *Prawda* lub *Falsz*.

	Informacja	Prawda/Falsz
A.	Przedstawione w tabeli zmiany w ilości wydobywanego węgla kamiennego i przerabianie go na koks doprowadziły do masowej produkcji i podwyższenia jakości wyrobów hutniczych.	
B.	Skutkiem procesu przedstawionego w tabeli była koncentracja ludności w regionach przemysłowych, co przyspieszyło proces agraryzacji w Europie Zachodniej.	
C.	W wyniku zmian gospodarczych zachodzących w całej Europie na przełomie XVIII i XIX w. Anglia stała się jednym z najsłabiej rozwijających się państw.	
D.	Ukazane w tabeli zmiany w produkcji surówki żelaza dokonały się dzięki zastosowaniu w hutnictwie nowoczesnych maszyn i metod przerabiania surówki na stal.	

III. Podaj imię i nazwisko autora wynalazku, który spowodował zmiany przedstawione w tabeli.

.....

Zadanie 15. (2 p.)

Oświecenie przyniosło próby zmiany położenia społecznego chłopca. Z jakich dokumentów pochodzą przytoczone poniżej fragmenty tekstów? Nazwy dokumentów wpisz w wy kropkowane miejsca.

I.

Lud rolniczy, spod którego ręki płynie najobfitsze bogactw krajowych źródło, który najliczniejszą w narodzie stanowi ludność, a zatem najdzielniejszą kraju siłę, tak przez sprawiedliwość i obowiązki chrześcijańskie jako i przez własny nasz interes dobrze zrozumiany, pod opiekę prawa i rządu krajowego, przyjmujemy (...).

T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*, Toruń 2004, s.108.

II.

1-mo. Ogłosi ludowi, iż podług prawa zostaje pod opieką Rządu Krajowego.

2-do. Że osoba wszelkiego włościanina jest wolna, że mu wolno przenieść się, gdzie chce, byleby oświadczył Komisji Porządkowej swego województwa, gdzie się przenosi, i byleby długi winne oraz podatki krajowe opłacił.

3-tio. Że lud ma ulżenie w robocznach tak, iż ten, który robi dni 5 lub 6 w tygodniu, ma mieć dwa dni opuszczone w tygodniu. Który robił dni 3 lub 4 w tygodniu, ma mieć opuszczony dzień jeden; kto robił dwa, ma mieć opuszczony dzień jeden. Kto robił w tygodniu dzień jeden, ma teraz robić w dwóch tygodniach dzień jeden. Do tego, kto robił pańszczyznę po dwoje, mają mu być opuszczone dni po dwoje. Kto robił pojedynczo, mają mu być dni opuszczone pojedynczo. Takowe opuszczenie trwać będzie przez czas insurekcji, póki w czasie władza prawodawcza stałego w tej mierze urzędu nie uczyni.

T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Czasy nowożytne*, Toruń 2004, s.129-130.

Zadanie 16. (3 p.)

W czasie Sejmu Czteroletniego zwanego Wielkim istniały trzy stronnictwa. Przyporządkuj im działacza, wybierając spośród wymienionych poniżej:

Stanisław August Poniatowski, Jan Dekert, Ignacy Potocki, Franciszek Ksawery Branicki.

I. Stronnictwo dworskie -

II. Stronnictwo hetmańskie -

III. Stronnictwo patriotyczne -

Zadanie 17. (4 p.)

Na podstawie informacji zawartych w tabeli podaj imiona i nazwiska wybitnych postaci działających w XVIII i na początku XIX w.

	Fragment biografii	Imię i nazwisko lub przydomek
A.	Urodził się w 1732 r. w Pope's Creek w Wirginii. W początkach konfliktu z Anglią nie chciał walczyć o niepodległość, gdyż sam uważał się za Anglika. W aktywne życie polityczne włączył się dopiero w 1774 r., kiedy to sprzeciwił się tzw. Ustawie Stemplowej. Następnie był jednym z dowódców wojsk walczących w wojnie o niepodległość. W wyborach prezydenckich w 1789 r. Kolegium Elektorskie jednogłośnie wybrało go na pierwszego prezydenta Stanów Zjednoczonych.	
B.	Urodził się w 1769 r. w Ajaccio na Korsyce. Jego postać ciągle wywołuje kontrowersje. Jest uważany z jednej strony za jednego z najwybitniejszych mężów stanu, przywódców, strategów, reformatorów ustroju państwowego, a z drugiej za tyrana i agresora. System prawny wprowadzony przez niego jest najtrwalszym dziełem, jakiego dokonał. Rozpoczął karierę jako dowódca artylerii. Po wielu latach zakończył ją jako więzień na wyspie położonej pomiędzy Afryką a Ameryką Pd.	
C.	Urodził się w 1712 r. w Berlinie. W jego epoce Prusy stały się jednym z najpotężniejszych państw europejskich. Wybudował pałacyk w Sanssouci. Zamiast balów, maskarad i polowań, dominowały tam dyskusje filozoficzne. Był wieloletnim przyjacielem Woltera. Słynne są jego słowa: <i>Panujący jest pierwszym sługą państwa</i> . Pozostawił po sobie utwory muzyczne, poetyckie, a zwłaszcza prozatorskie i filozoficzne. Szczególnie cenny jest jego dorobek na polu historycznym.	
D.	Urodził się w 1758 r. w Arras. Był doskonałym adwokatem i mówcą. Był jednym z czołowych przywódców Stowarzyszenia Przyjaciół Konstytucji. Z powodu swojej nieskazitelnej uczciwości zwany <i>Nieprzekupnym</i> . Wbrew temu, co się dość powszechnie uważa, nie był inicjatorem Wielkiego Terroru w czerwcu i lipcu 1794 r. Cieszył się opinią niezwykle skromnego człowieka, a przez cały okres rewolucji mieszkał w jednym wynajętym pokoju. W wyniku przewrotu 9 thermidora został zgilotynowany.	

Brudnopis